

'Ik geloof! Kom mijn ongelooft te hulp! - Woord voor het jaar 2020 uit Marcus 9:24

- In het verhaal in Markus 9 (zie deel 1) was geloof vooral een vertrouwen, dat gericht is op de persoon van Jezus Christus. In het 'Oude Testament' dat eigenlijk het 'Eerste Testament' is, zien wij dat 'geloof' nog veel meer omvat. Wel hangt alles samen met vertrouwen in God. Wij kijken daarbij naar een van de woorden die in het Oude testament 'geloven' betekenen.
- Om te beginnen kijken wij naar Jesaja 7:9. Het verhaal daaromheen speelt omstreeks 730 voor Christus, de tijd dat Israël en Juda gescheiden koninkrijke waren. De koningen van Israël en van Syrië hebben besloten om zich tegen de steeds groeiende invloed van de Assyriërs te verzetten. Ze proberen de koning van Juda, Achaz, aan hun kant te krijgen. Als dat niet lukt, trekken zij tegen Jeruzalem op. Het kleine Juda met zijn zwakke koning is bang voor de macht van de twee legers (zie Jes. 7:2). In deze situatie brengt de profeet Jesaja namens God de boodschap, dat Juda zich ver moet houden van de strijd. De opstand van de twee koningen is gedoemd te falen. Hun rijken zullen ondergaan. Meer over de situatie vinden wij in 2 Koningen 16:5-9 of 2 Kronieken 28:16-27.
- Een vergelijking van drie bijbelvertalingen maakt duidelijk, hoe vers 9 in deze situatie past: HSV schrijft: 'Indien u niet gelooft, voorwaar, u zult geen stand houden.' Geloof in de boodschap van Jesaja is dus voorwaarde om in deze bedreiging van oorlog overeind te blijven. NBV vertaalt: 'Alleen als jullie vertrouwen hebben, houden jullie stand.' Geloof is hier vertrouwen in de goede bedoeling van de boodschap, alleen dan kan de koning stand houden tegen de verzoeking om de kant van de opstandelingen te kiezen. BGT kiest voor de volgende woorden: 'Maar uw volk, het volk van Juda, zal wel blijven bestaan. Maar alleen als u vertrouwt op de Heer.' Vertrouwen op de Heer is hier de voorwaarde dat het kleine volk Juda niet ten onder gaat of verloren gaat in de geschiedenis.
- Dit verhaal in Jesaja is pas veel later opgeschreven, in een tijd dat het volk Juda zelf al in ballingschap in Babylon terecht was gekomen. Toen herinnerden zich de mensen aan wat er allemaal aan vooraf is gegaan. Ze zagen het onvermogen van hun koningen om zich staande te houden in steeds wisselende politieke situatie. Ze zochten een constante factor in hun geschiedenis. Ze vonden hem in God. 'Wie gelooft, die blijft' - dat is wat zij uit het verleden hebben geleerd en wat hun in de onzeker toekomst overeind houdt.
- De vers in Jesaja 7:9 is een woordspeling met de Hebreeuwse werkwoord: '*aman*'. De verschillende werkwoordvormen betekenen: 'blijven geloven in' en 'blijven bestaan'. Deze woorden van hun afgeleide uitdrukkingen vinden wij ook op andere belangrijk plekken van het Oude Testament terug.
- In de geschiedenis van Abraham (Genesis 12-25) lezen wij van een man, die samen met zijn huishouding op weg gaat een onbekende toekomst tegemoet. Hij doet dat op basis van een uitspraak van God. Op de weg komen de man vele twijfels over deze belofte, vooral omdat hij geen kinderen heeft die het toekomstige bestaan van zijn stam veilig stellen. In Genesis 15 belooft God aan Abraham dat hij een zoon zal krijgen en daarmee een toekomst. Vers 6 (NBV) zegt: 'Abram vertrouwd (= *he'amin*) op de HEER en deze rekende hem dit toe als een rechtvaardige daad.'
- Hier zien wij Abraham als de voorbeeldige gelovige. Hij richt zijn leven helemaal volgens Gods opdracht in doordat hij zijn vaderland verlaat en op weg gaat naar een plek waar hij God kan dienen. Maar dat begin is niet het belangrijkste. Abraham wordt onzeker over deze weg die hij gekozen heeft. Maar hij komt tekens weer op de weg terug, als God zijn belofte vernieuwd en in stand houdt. Geloof is geen daad van Abraham, maar een reactie op de roep en op de herhaaldelijke aanroep van God. Zo krijgt en houdt Abraham zijn plek in de geschiedenis die God met hem heeft uitgestippeld.

En dat maakt hem tot een gerechtvaardigde mens. Hij komt steeds weer terecht bij God. Dat is de constante in zijn leven.

- In Exodus, het verhaal van de uittocht uit Egypte, vinden wij de uitdrukkingen rond *'aman* aan de ene kant nog voor de uittocht begint. Het volk Israël, toen nog slaven van de Faraó, maakte kennis met Mozes. Als zij zijn woorden en tekenen zien, reageren zij : 'De Israëlieten werden hierdoor overtuigd (= *j^a'amen*); toen ze hoorden dat de HEER oog had gekregen voor hun ellende, knielden ze en bogen ze zich diep neer.' (Ex. 4:31 / NBV). De mensen zien Mozes als de vervulling van hun gebeden. Ze stellen hun vertrouwen in hem, nog voordat de macht van God echt zichtbaar is geworden.

- Aan de andere kant lezen wij in Exodus 14:31 (NBV), nadat het volk Israël door de rietzee aan de het leger van de Faraó was ontkomen: 'Toen ze de Egyptenaren dood langs de zee zagen liggen en het tot hen doordrong hoe krachtig de HEER tegen Egypte was opgetreden, kregen ze ontzag voor de HEER en stelden ze hun vertrouwen (= *j^a'aminu*) in hem en in zijn dienaar Mozes.' Geloof of vertrouwen is hier een reactie van de mensen op de bevrijdende daad van God. Dit vertrouwen is ook een voorschot op dat wat komt. Want na deze bevrijding volgt de weg door de woestijn naar het belofte land. Op deze weg ontvangt het volk Israël de geboden om te leren hoe ze met God kunnen leven. Ze doen dat met vallen en opstaan, steeds weer in opstand komend tegen God.

- Geloof, ook hier door de NBV met 'vertrouwen' vertaald, is zowel een uitdrukking van hoop op God als ook een reactie op de bevrijdende handelen van God. Met dit geloof verbindt zich de mensen met God. Het zet tegelijkertijd een proces in gang waarop de mens steeds beter leert, hoe hij of zij moet leven om in dit geloof te blijven. Geloven is daarom ook een leren leven met God en volgens zijn geboden.

- De psalmen zijn een andere boek in het oude Testament waarin wij woorden rond *'aman* tegenkomen. Bijvoorbeeld psalm 27 sluit met de volgende woorden: 'Mag ik niet verwachten (= *h^e'amanti*) de goedheid van de HEER te zien in het land van de levenden? / Wacht op de HEER, wees dapper en vastberaden, ja, wacht op de HEER. ' (Ps. 27:13-14 NBV). Eerder in de Psalm wordt gesproken over de ervaringen uit het verleden. Toen had God geholpen. Dat brengt de bidder van de Psalm ook tot de hoop en verwachting, dat God nu ook in zijn of haar nood zal helpen. Geloof is ook iets , dat naar de toekomst gericht is.

- Vertrouwen is in het verleden ontstaan, in het heden geleefd en op de toekomst gericht. Het is met onzekerheid verbonden, want 'resultaten uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst'. De mens twijfelt daarbij niet aan de existentie van God. Maar hij of zij is onzeker of God zal ingrijpen, omdat andere goden machtiger zouden kunnen blijken, of eerder nog omdat de mens niet trouw aan God is geweest. Daarnaast of daar tegenover staat wel de hoop op de onverbreekelijke trouw van God, die Hij steeds weer heeft getoond op de weg van Abraham, in de geschiedenis van het volk Israël en in het leven van vele mensen. Deze trouw is de basis voor het blijven staan in dit veerbond tussen God en mens.

- Uitdrukking voor deze hoop, die vertrouwen voortbrengt, is de naam, waarmee God zich bekend gemaakt heeft aan de mensen. Mozes hoort deze naam uit de brandende braamstruik (lees Ex. 3:13-15): 'Ik ben, die ik ben - ik was, die ik altijd was - ik zal zijn, die ik altijd ben geweest.'

- De vraag om verder over na te denken, luidt: 'Wat bedoelen wij, als wij aan het einde van een gebed "Amen" zeggen?